

SVENSKT NÄRINGS LIV

Entreprenader i Dalarna

SVENSKT NÄRINGS LIV DALARNA

FEBRUARI 2021

Så kan kommunerna i Dalarna göra fler och bättre affärer med näringslivet

I spåren av coronakrisen har företagen i Dalarna minskat sin försäljning, produktion och sina investeringar radikalt. Detta har fått konsekvenser för jobben i länet. Grunden till den pågående ekonomiska krisen är att efterfrågan på många varor och tjänster snabbt försvunnit i spåren av pandemin.

För att återstarta den lokala ekonomin behöver vi göra vad vi kan för att hålla uppe efterfrågan. I en ekonomi med ett relativt högt skatteuttag utgör också den offentliga konsumtionen genom entreprenader, upphandlingar och investeringar en stor andel av BNP.

Därför är det avgörande att den offentliga köpkraften används för att effektivt stimulera ekonomin. Detta genom att exempelvis öka de offentliga inköpen, göra fler upphandlingar och tidigarelägga redan planerade investeringar. På det sättet kan kommunerna i Dalarna hålla efterfrågan uppe och samtidigt göra bättre affärer med skattebetalarnas pengar. Det är inte minst viktigt i en tid när många kommuner har ekonomiska utmaningar.

När en kommun lägger ut en större andel av sin verksamhet på entreprenad växer också marknaden för företagen, vilket bidrar till att stimulera det lokala näringslivet. I den här sammanställningen har vi gått igenom hur stor andel av den kommunala verksamheten i Dalarnas kommuner som köps in från privata företag, föreningar och stiftelser, samt hur utvecklingen sett ut sedan 2002.

Henrik Navjord
Regionchef, Svenskt Näringsliv Dalarna

Bakgrund

- Sveriges kommuner genomför varje år ca 13 000 annonserade upphandlingar
- De kommunala inköpen uppgår till cirka 500 miljarder kronor om året
- Enligt upphandlingsmyndigheten inkommer endast 1-2 anbud i 41 procent av upphandlingarna och 14 procent av upphandlingarna avbryts. Det är med andra ord bara 45 procent av upphandlingarna som fullföljs med verklig konkurrens.
- Experter bedömer att det finns 5-15 procent besparingspotential genom att arbeta mer strategiskt med upphandlingar, vilket är betydelsefullt för kommuner med behov av att effektivisera sin verksamhet.
- Samtidigt visar Svenskt Näringslivs företagarpånel att de privata investeringarna i näringslivet når rekordlåga nivåer. Den offentliga köpkraften spelar en avgörande roll i återstarten av Dalarna och Sverige.

Antal upphandlingar och anbudsgivare

Tabell 3 Antal annonserade upphandlingar efter leveransort, 2014–2019

Leveransort	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Andel 2019
Stockholms län	3 335	3 274	3 180	3 359	3 484	3 256	18 %
Västra Götalands län	2 808	2 805	2 770	3 020	2 962	2 898	16 %
Skåne län	1 908	2 028	2 065	2 204	2 153	2 061	11 %
Östergötlands län	1 070	1 119	1 049	1 154	999	942	5 %
Uppsala län	869	772	881	911	849	836	5 %
Norrbottnens län	841	780	780	861	791	833	5 %
Jönköpings län	809	745	782	827	825	813	4 %
Västerbottnens län	715	718	671	772	701	755	4 %
Dalarnas län	616	624	577	677	639	659	4 %
Värmlands län	515	581	579	625	596	641	3 %
Hallands län	643	651	658	720	679	626	3 %
Gävleborgs län	543	582	576	600	601	614	3 %
Västmanlands län	458	562	522	553	520	595	3 %
Västernorrlands län	520	532	484	517	535	565	3 %
Södermanlands län	624	463	572	634	570	557	3 %
Örebro län	434	489	537	619	554	552	3 %
Kalmar län	523	480	490	560	569	529	3 %
Kronobergs län	480	395	409	451	458	475	3 %
Blekinge län	357	351	411	437	407	418	2 %
Jämtlands län	347	349	338	347	324	377	2 %
Gotlands län	155	176	172	235	191	173	1 %
Sverige	944	955	1 067	809	770	1 064	6 %
Utanför Sverige	114	65	108	202	251	207	1 %

Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Andelarna summerar till mer än 100 procent eftersom vissa upphandlingar har mer än en leveransort.

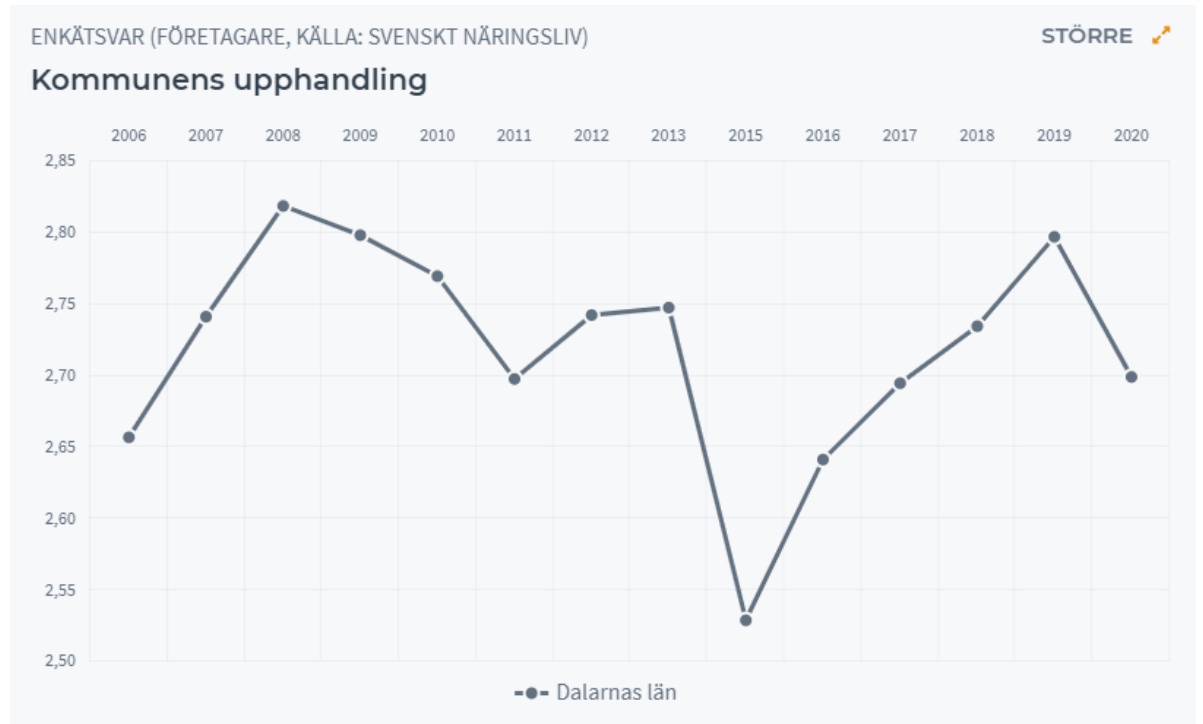
Tabell 25 Genomsnittligt antal anbudsgivare per upphandling efter leveransort, 2014–2019

Leveransort	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Stockholms län	5,2	5,1	5,1	4,5	4,7	5,2
Örebro län	4,6	4,3	4,1	6,3	4,6	5,1
Skåne län	4,8	4,6	4,7	4,1	4,6	4,8
Uppsala län	4,9	4,4	4,3	5,1	4,5	4,8
Hallands län	4,8	5,2	4,5	4,0	4,6	4,6
Gotlands län	4,4	4,2	3,4	4,4	4,1	4,5
Västra Götalands län	4,7	4,4	4,7	4,6	4,6	4,4
Jönköpings län	4,1	4,1	4,0	3,9	4,0	4,4
Blekinge län	4,3	3,8	3,7	4,4	4,0	4,3
Dalarnas län	4,0	4,1	3,7	3,9	4,1	4,3
Östergötlands län	4,6	4,6	4,3	4,1	4,2	4,3
Västmanlands län	4,7	4,2	3,8	4,4	4,5	4,2
Södermanlands län	5,5	4,1	5,8	4,2	4,6	4,1
Jämtlands län	3,8	3,9	4,3	4,2	4,3	4,0
Gävleborgs län	4,5	4,0	3,8	4,7	4,5	3,9
Kalmar län	4,4	4,2	4,2	3,8	3,8	3,8
Västerbottnens län	3,9	3,6	4,2	4,0	3,6	3,8
Kronobergs län	4,5	5,3	3,9	3,9	4,2	3,8
Västernorrlands län	4,3	3,9	4,6	3,9	4,5	3,7
Norrbottnens län	3,5	3,6	4,0	4,1	3,6	3,6
Värmlands län	4,1	4,1	3,7	4,6	3,6	3,4
Sverige	5,6	6,2	5,8	5,2	5,5	7,3
Utanför Sverige	4,5	4,4	3,0	3,1	5,1	3,5

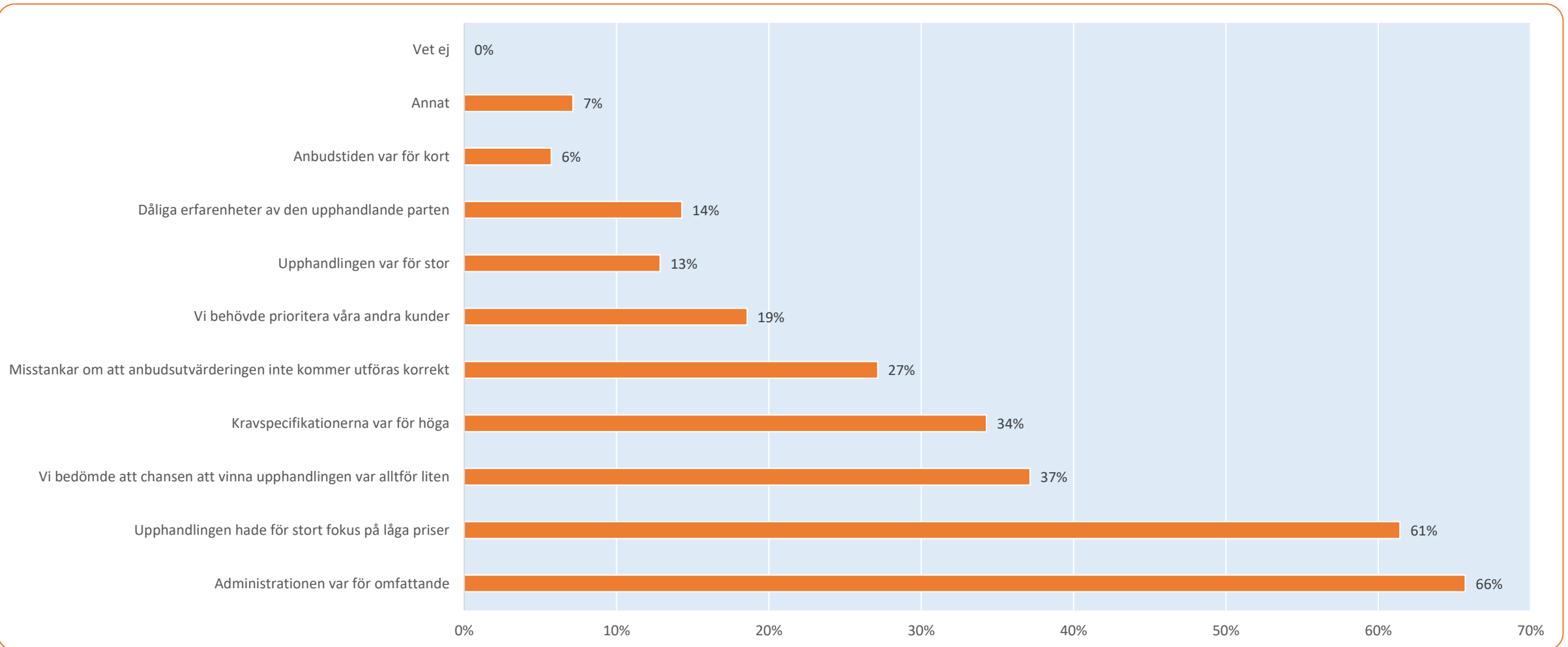
Källa: Visma (uppgifter) och Upphandlingsmyndigheten (bearbetning) 2020. Not: Uppgift om antalet anbudsgivare saknas för 28 procent av upphandlingarna 2014–2015. Motsvarande andel är 26 procent för 2016, 24 procent för 2017 och 22 procent för 2018–2019. Vid tolkning av statistiken bör därför viss försiktighet iaktas.

Förtroendet för offentlig upphandling

- Svenskt Näringsliv mäter varje år företagsklimatet i kommunerna. Bland annat bedöms hur företagen upplever att upphandlingarna fungerar i länets kommuner. I Dalarna ger företagen det låga betyget 2,70 på en 6-gradig skala.
- Kommunernas kompetens inom upphandling ökar. Men samtidigt har förväntningarna från företag och medborgare blivit högre.
- Företagen upplever att förutsättningar för att kunna delta i upphandlingar försvåras av omfattande administration, irrelevanta och felaktiga krav och att fokus ofta ensidigt riktas mot pris istället för kvalitet.

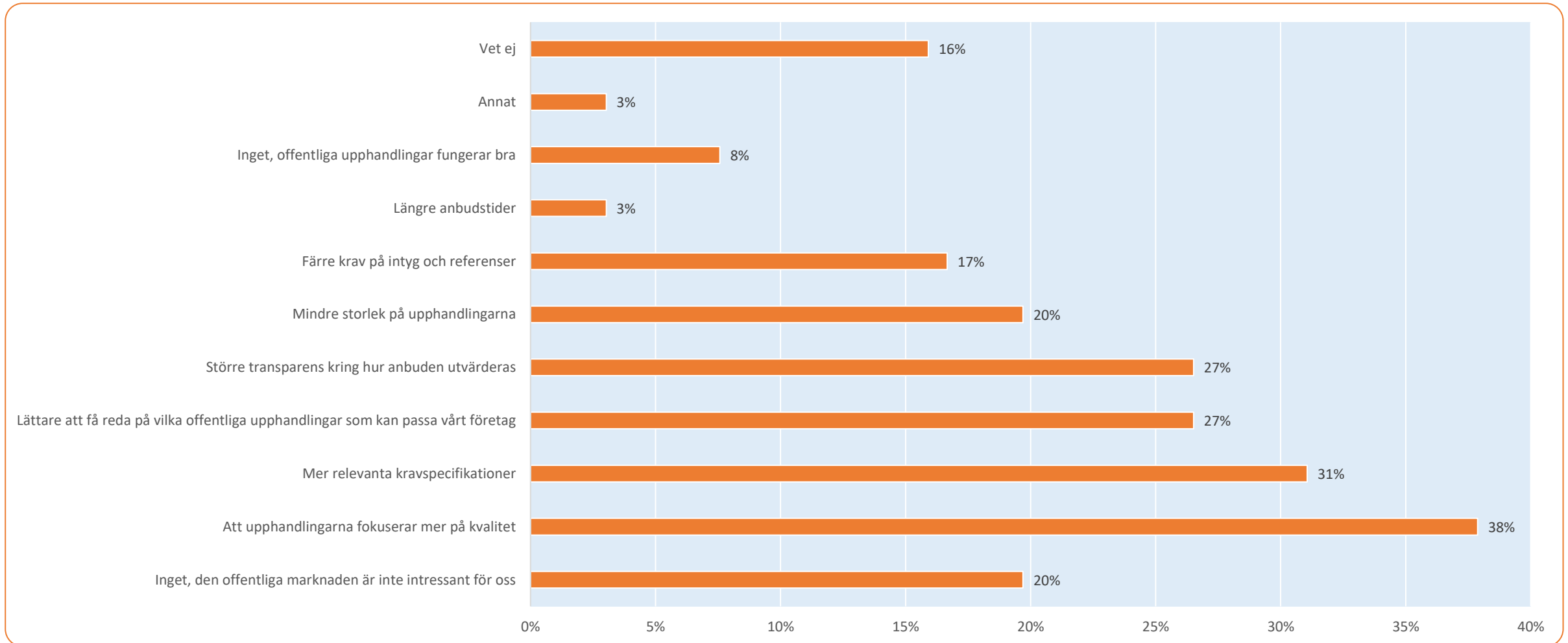

Vilka var de främsta anledningarna till att ni inte lämnade något anbud?

Källa: Svenskt Näringslivs regionala "Företagarpanel" 2020Q4 med 132 intervjuade företag i Dalarna.

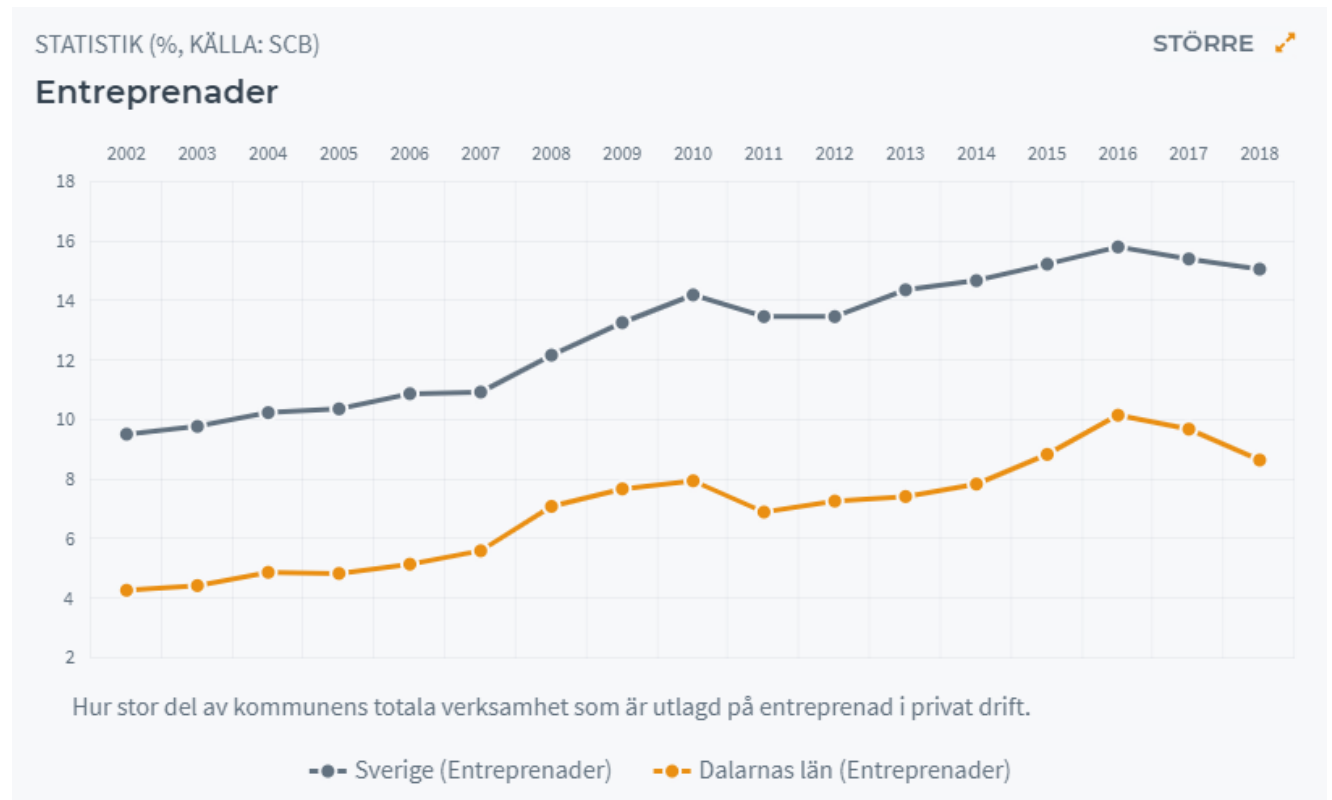
Vad skulle få er att börja lämna anbud eller öka antalet anbud i offentliga upphandlingar?

Källa: Svenskt Näringslivs regionala "Företagarpanel" 2020Q4 med 132 intervjuade företag i Dalarna.

Entreprenader i Dalarna

- Entreprenader avser den kommunala huvudverksamheten som köps in från privata företag, föreningar och stiftelser.
- Många företag är beroende av att kommuner är affärsmässiga och gör affärer med näringslivet, genom att upphandla varor och tjänster och att kommunerna tillämpar ett valfrihetssystem.
- En kommun som lägger ut en stor del av sin verksamhet på entreprenad bidrar till att marknaden och affärsmöjligheterna växer för företagen.
- I Dalarna har andelen entreprenader ökat från 4,30 procent 2002 till 8,74 procent 2019.

Utvecklingen bland Dalarnas kommuner

Kommun	Entreprenader 2019	Entreprenader 2002	Utveckling
Falun	16,17	2,96	13,21
Mora	11,96	4,88	7,08
Leksand	10,80	3,77	7,03
Vansbro	10,33	8,10	2,23
Hedemora	10,20	3,43	6,77
Borlänge	7,55	5,15	2,40
Säter	6,43	7,08	-0,65
Avesta	6,25	5,43	0,82
Gagnef	4,79	1,89	2,90
Orsa	4,25	3,93	0,32
Rättvik	4,11	5,18	-1,07
Ludvika	4,07	3,43	0,64
Malung-Sälen	3,81	2,82	0,99
Älvdalen	3,71	4,30	-0,59
Smedjebacken	3,07	5,92	-2,85

Faktorn entreprenader visar andelen av den kommunala verksamheten som köps in från privata företag, föreningar och stiftelser.

Vad kan kommunerna göra?

- ✓ Sätt upp ett övergripande mål om att antalet anbud ska öka i kommunens upphandlingar varje år och arbeta strategiskt gentemot målet.
- ✓ Tidigarelägg redan planerade investeringar.
- ✓ Gör en genomlysning av kommunens verksamhet och gör en benchmarking med andra kommuner – finns det kommunal verksamhet som kan utföras av företag, föreningar eller stiftelser så att marknaden och affärsmöjligheterna växer för dessa?
- ✓ Använd er av utmaningsrätten som ett verktyg att bjuda in fler att vara med och leverera varor, verksamhet och tjänster.
- ✓ Nyttja utförarnas kompetens och erfarenhet genom att bjuda in till dialog om upphandling.
- ✓ Inspireras av andra kommuner och av Svenskt Näringslivs [guide](#) om upphandling.